

Landelijk Convenant voor samenwerkingsafspraken tussen Veiligheidsregio's, Politie en Netbeheerders van gas en elektriciteit

Partijen

- A. De Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid, vertegenwoordigd door de voorzitter van het algemeen bestuur van de Veiligheidsregio drs. A.A.M. Brok, hierna te noemen "Veiligheidsregio";
- B. Het Regiopolitie Zuid-Holland-Zuid, vertegenwoordigd door de korpsbeheerder drs. A.A.M. Brok, hierna te noemen "Politie";
- C. Netbeheer Nederland, Vereniging van Energienetbeheerders in Nederland, vertegenwoordigd door de directie, drs. M. Halma, hierna te noemen "Netbeheerder(s)";

Overwegende, dat

- de energiesector door het Kabinet aangemerkt is als vitaal voor de Nederlandse samenleving;
- de energiebedrijven in het wetgevingstraject van de Wet Veiligheidsregio's benoemd zijn tot crisispartner van de Veiligheidsregio's¹;
- dit Convenant zich beperkt tot transport en distributie van gas en elektriciteit, dus niet de productie van gas en elektriciteit noch de productie, transport en distributie van warmte omvat;
- Veiligheidsregio's verantwoordelijk zijn voor de voorbereiding op en bestrijding van rampen en crises en hiervoor afspraken moeten maken met crisispartners;
- het bestuur van de Veiligheidsregio verantwoordelijk is voor de organisatie van de rampenbestrijding en de crisisbeheersing welke wordt vastgelegd in het regionaal crisisplan en waarin tevens de afspraken met crisispartners over risico- en crisisbeheersing worden opgenomen;
- de Politie in het kader van risico- en crisisbeheersing verantwoordelijk is voor de (uitvoering van) Politieprocessen binnen de rampbestrijding en crisisbeheersing, alsmede taken en verantwoordelijkheden heeft rondom bescherming vitale infrastructuur ten tijde van alertering;
- het Alerteringssysteem Terrorismebestrijding (Atb) in zichzelf buiten de reikwijdte van het Convenant valt en afspraken in dit kader met de ondertekening van het Convenant dan ook niet wijzigen.

¹ Wet Veiligheidsregio's - Memorie van Toelichting, Tweede Kamer, vergaderjaar 2006–2007, 31 117, nr. 3, p. 37

- afstemming en samenwerking tussen de Veiligheidsregio, Politie en de Netbeheerders voor gas en elektriciteit van cruciaal belang zijn om te komen tot een adequate crisispreparatie, respons en nazorg in relatie tot (dreigende) verstoring of uitval van gas of elektriciteit;
- bij het inventariseren van de onderhavige risico's een *all-hazards-approach*² zal worden gevolgd;
- partijen het wenselijk achten om gezamenlijk afspraken te maken met betrekking tot rampen en crises gerelateerd aan (dreigende) verstoring of uitval van gas en elektriciteit, zonder elkaars taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden, dan wel de wettelijke basis daarvoor, te willen beïnvloeden of over te nemen;
- partijen afspraken met betrekking tot de voornoemde samenwerking willen vastleggen in een Convenant;
- bij een landelijke ramp of crisis de landelijke crisisorganisatie in werking treedt, waarover in dit Convenant geen afspraken zijn opgenomen;
- een regiospecifieke actielijst deel uitmaakt van het Convenant, waarin door de partijen uit te voeren acties zijn opgenomen;
- ten behoeve van de borging van de afgeronde actiepunten deze geoperationaliseerd worden in de dagelijkse bedrijfsprocessen en in de crisisplannen van partijen;

Spreekt partijen met elkaar af:

Algemeen

Artikel 1 Uitgangspunt

Partijen spreken met elkaar af dat zij zich zullen inspannen om de samenwerking tot een succes te maken. Partijen werken samen om de risicobeheersing, rampenbestrijding en crisisbeheersing gerelateerd aan (dreigende) verstoring of uitval van gas en elektriciteit, herstel bij uitval van gas en elektriciteit, voorziene verminderde beschikbaarheid van de voorziening, en bescherming van infrastructuur, te optimaliseren en te operationaliseren.

Artikel 2 Doelen

Partijen vergroten de kennis van elkaars organisatie en processen en komen tot daadwerkelijke samenwerking inzake de risicobeheersing en (voorbereiding op de) rampenbestrijding en crisisbeheersing gerelateerd aan (dreigende) verstoring of uitval van gas en elektriciteit, herstel bij uitval van gas en elektriciteit, voorziene verminderde beschikbaarheid van de voorziening, en bescherming van infrastructuur. Wettelijke taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden inzake risico- en crisisbeheersing op het gebied van gas en elektriciteit blijven ongewijzigd en worden door het Convenant niet beïnvloed. Reeds

² Het kenmerk van de *all-hazards-approach* is dat de verschillende typen mogelijke verstoringen, zoals technisch falen, menselijke fouten, calamiteiten, natuurrampen en moedwillige verstoring, in hun onderlinge samenhang bekeken worden.

bestaande convenanten en afspraken blijven bestaan, tenzij expliciet besloten wordt dat zij vervallen.

Artikel 3 Citeertitel

Convenant inzake de samenwerking tussen Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid, Regiopolitie Zuid-Holland Zuid en Netbeheer Nederland, met betrekking tot risico- en crisisbeheersing in de regio Zuid-Holland Zuid.

Artikel 4 Taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden

De ministers van EL&I en V&J, de landelijke en regionale Netbeheerders en de Veiligheidsregio en Politie hebben (wettelijke) taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden die met dit Convenant ongewijzigd blijven. Zie bijlage 1 voor de belangrijkste taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de genoemde partijen op het gebied van rampenbestrijding en crisisbeheersing.³

Risicobeheersing

Artikel 5 Risicobeheersing

Ten behoeve van het optimaliseren van de risicobeheersing:

- bekijken partijen gezamenlijk de risico's in de regio gerelateerd aan gas en elektriciteit. De Veiligheidsregio verwerkt deze analyse in het regionale Risicoprofiel.
- maken Netbeheerder(s) en de Politie afspraken omtrent de bewaking en beveiliging van in de regio gelegen kwetsbare gas- en elektriciteitsgerelateerde objecten.

Communicatie

Artikel 6 Risicocommunicatie ("koude fase")

- Het bestuur van de Veiligheidsregio draagt er zorg voor dat de bevolking (burgers, bedrijven, instellingen) informatie wordt verschaft over de risico's, voorbereidende en preventieve maatregelen aangaande (dreigende) verstoring of uitval van gas of elektriciteit binnen de Veiligheidsregio.
- De Netbeheerders leveren inhoudelijke informatie ten behoeve van de risicocommunicatie door de Veiligheidsregio;

Artikel 7 Crisiscommunicatie ("warme fase")

- Zolang het openbaar bestuur nog niet betrokken is bij het incident draagt de bij het incident betrokken Netbeheerder zorg voor de communicatie.
- De burgemeester draagt er zorg voor dat de bevolking informatie wordt verschaft over de oorsprong, de omvang en de gevolgen van een ramp of crisis die de gemeente bedreigt of treft, alsmede over de daarbij te volgen gedragslijn. De Veiligheidsregio speelt hierbij een ondersteunende rol. De Netbeheerders leveren inhoudelijke informatie.
- Bij een gas- of elektriciteitsgerelateerd incident met een bovenlokaal karakter vindt afstemming plaats tussen de Veiligheidsregio en de regionale en eventueel de landelijke Netbeheerder over (het voorbereiden van) de crisiscommunicatie.
- In geval van (terreur)dreiging wordt voorlichting en communicatie afgestemd met de verantwoordelijke (landelijke) autoriteiten.

³ Zoals omschreven in de Bestuurlijke Netwerkkarten Crisisbeheersing, zie ook bijlage 1.

Artikel 8 Melding en alarmering

- Partijen maken afspraken over bereikbaarheid ten behoeve van alarmering en melding.
- Alarmering en melding van en naar partijen vindt plaats via de (gemeenschappelijke) meldkamer in de Veiligheidsregio en het centrale meldingspunt van de Netbeheerder.
- Partijen hebben in bijlage 2 afspraken gemaakt over de aard van meldingen en incidenten waarover zij elkaar dienen te informeren. Het gaat hierbij ook om voorbereidend overleg in geval van exceptionele en substantiële niet-beschikbaarheid van de gebruikelijke reservecapaciteit.

Artikel 9 Noodcommunicatie

- Partijen maken afspraken over inzet, gebruik en de procedures ten aanzien van noodcommunicatie.

Leiding en coördinatie**Artikel 10 Afstemming planvorming**

- Bij nieuw te ontwikkelen plannen of wijzigingen van reeds bestaande plannen voor de risico- en crisisbeheersing, op of gerelateerd aan het terrein van gas- of elektriciteit, betrekken en informeren partijen elkaar.
- De regionale Netbeheerder wordt door de Veiligheidsregio benaderd om een bijdrage te leveren aan het Beleidsplan, het Crisisplan en het Risicoprofiel van de Veiligheidsregio.

Artikel 11 Vertegenwoordiging regulier overleg ("koude fase")

- Partijen maken afspraken over de vertegenwoordiging in elkaars overlegstructuren teneinde de samenwerking te bevorderen.

Artikel 12 Opleiden, trainen en oefenen

- Partijen maken capaciteit vrij voor het gezamenlijk ontwikkelen van scenario's ten behoeve van opleiden, trainen en oefenen, het voorbereiden en evalueren van oefeningen en het implementeren van de verbeterpunten.
- Partijen organiseren oefeningen met elkaar en stemmen hun meerjarig oefenbeleid en de planning hiervan op elkaar af.

Artikel 13 Participatie crisisteams ("warme fase")

- Liaisons van de regionale Netbeheerder(s) en eventueel de landelijke Netbeheerder maken desgevraagd deel uit van de operationele en bestuurlijke overlegstructuren van de Veiligheidsregio's.
- In overleg met betrokken partijen kan in voorkomende gevallen de werkwijze en het uitbrengen van liaisons anders worden georganiseerd, waaronder het desgevraagd afvaardigen van een liaison van de Veiligheidsregio naar het crisisteam van de (regionale) Netbeheerder.

Artikel 14 Regiogrensoverschrijdend incident

- In geval van een regiogrensoverschrijdend incident, waarbij meerdere Veiligheidsregio's betrokken zijn, organiseert de bronregio, indien gewenst, voor de Netbeheerder(s) één aanspreek- en coördinatiepunt vanuit de verschillende Veiligheidsregio's.
- Bij een landelijke ramp of crisis treedt de landelijke crisisorganisatie in werking, waarover in dit Convenant geen afspraken zijn opgenomen.

Noodenergie

Artikel 15 Organisatie van noodenergie

- De (regionale) Netbeheerder kan bij grootschalige en langdurige onderbrekingen, indien gewenst, coördinerend optreden ten aanzien van het inzetten en aansluiten van de beschikbare noodenergie. Zij doet dit op basis van de prioriteiten, die zijn vastgesteld door het bij het incident betrokken openbaar bestuur. Het leveren van noodenergievoorzieningen is geen verantwoordelijkheid van Netbeheerders en Veiligheidsregio's.

Veiligheid

Artikel 16 Veiligheidsmaatregelen

- Partijen houden zich over en weer aan de van toepassing zijnde (wettelijke) veiligheidsmaatregelen en richtlijnen.
- Partijen maken afspraken over de te hanteren veiligheidsprocedures en maken daarbij gebruik van reeds bestaande landelijk gehanteerde protocollen of richtlijnen.
- In geval men niet bekend is met de te hanteren protocollen of richtlijnen vindt overleg plaats met de betrokken partij over de te nemen maatregelen.
- In bijlage 2 is een aantal landelijke protocollen en richtlijnen weergegeven.

Informatiemanagement

Artikel 17 Werkwijze en informatievoorziening

- Partijen informeren elkaar over en weer over relevante ontwikkelingen die voor de samenwerking van belang kunnen zijn, daarbij rekening houdend met de mogelijke vertrouwelijkheid van informatie.
- Partijen zorgen ervoor dat de andere Convenantpartijen te allen tijde over de juiste (bereikbaarheids)gegevens kunnen beschikken en dragen zorg voor goed beheer van de aan hen verstrekte gegevens.
- Partijen wisselen via op elkaar afgestemde (digitale) standaarden informatie uit en maken hier afspraken over.
- Voorgaande gebeurt met inachtneming van de geheimhoudingsverplichtingen van Netbeheerders voor gas en elektriciteit voortvloeiende uit respectievelijk de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet.

Uitwerking

Artikel 18 Uitwerkingsvoorstellen (actielijst)

- Ten behoeve van de meer concrete uitwerking van de afspraken in dit Convenant wordt een actielijst opgenomen. Deze actielijst is een dynamisch en regiospecifiek document en wordt jaarlijks geactualiseerd middels een gezamenlijk overleg tussen (de vertegenwoordigers van de) directies van de partijen. Daar waar partijen het nodig achten, zal de actielijst worden aangepast.
- De Veiligheidsregio neemt het initiatief tot het uitwerken van de actielijst.
- Separaat is een format voor de actielijst bijgevoegd. De indeling van de actielijst dient consistent te zijn met de artikelgewijze indeling van het Convenant.

Artikel 19 Kosten

Partijen dragen elk hun eigen kosten met betrekking tot de uitvoering van de afspraken uit dit Convenant, tenzij anders wordt overeengekomen.

Artikel 20 Inwerkingtreding en looptijd

- Dit Convenant treedt in werking na ondertekening door alle in dit document genoemde partijen en geldt voor onbepaalde tijd.
- Iedere vier jaar, of eerder indien hiertoe aanleiding is, wordt de actualiteitswaarde van het Convenant door de partijen beoordeeld.

Artikel 21 Beheer

- Het Veiligheidsberaad draagt zorg voor het beheer van het Convenant.
- Het Veiligheidsberaad en Netbeheer Nederland monitoren de voortgang van de regionale implementatie van het Convenant.

Artikel 22 Wijziging of beëindiging

- Indien één (of meerdere) van de partijen wijzigingen wil aanbrengen in de afspraken binnen de actielijst, treden de partijen hiertoe met elkaar in overleg.
- Indien één (of meerdere) van de partijen wijzigingen wil aanbrengen in het Convenant, wordt het voorstel ter goedkeuring voorgelegd aan het Veiligheidsberaad, het Korpsbeheerdersberaad, Netbeheer Nederland en het ministerie van EL&I.
- Iedere partij kan de in dit Convenant gemaakt afspraken beëindigen. Zij doet dit middels een schriftelijke, gemotiveerde mededeling aan de andere partijen, waarna de partijen met elkaar in overleg treden.

Ondertekening

Aldus overeengekomen en in drievoud getekend te Dordrecht op 18 april 2012.

Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid Drs. A.A.M. Brok voorzitter algemeen bestuur	Politie Zuid-Holland Zuid Drs. A.A.M. Brok korpsbeheerder
Directie Netbeheer Nederland Drs. M. Halma	

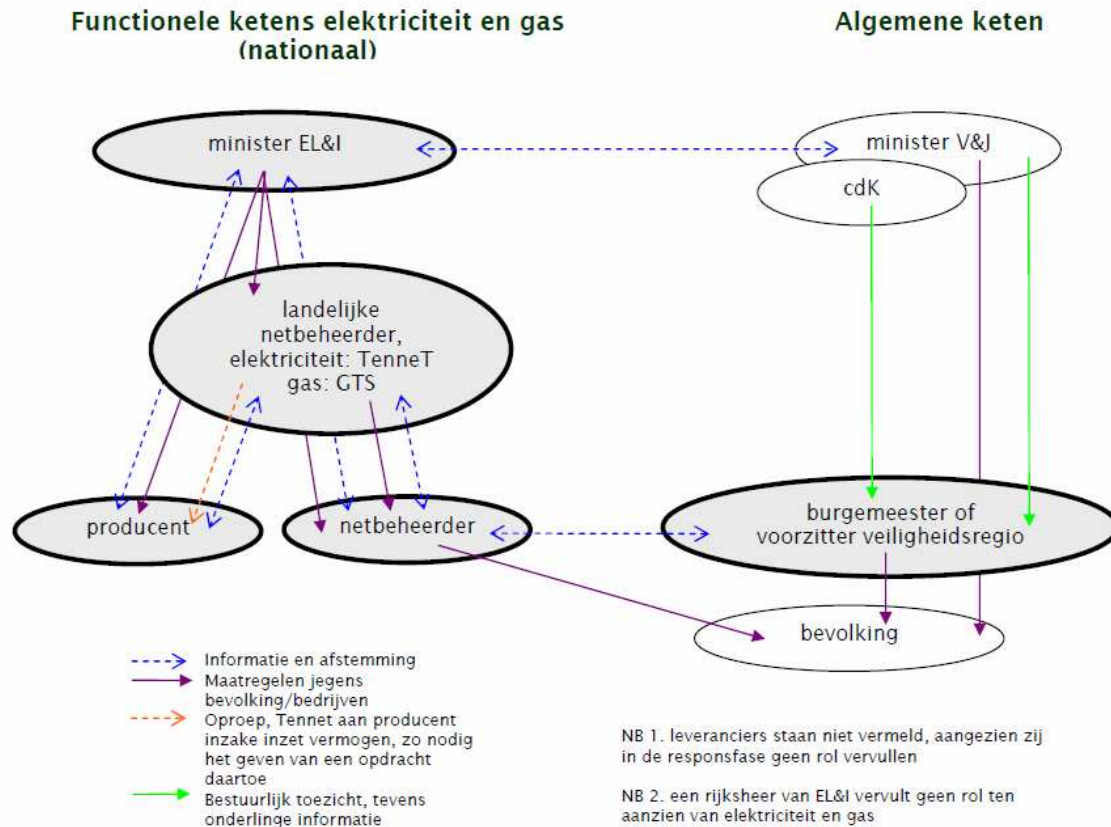
Bijlage 1: Wettelijke taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden

In deze bijlage staan, zonder te pretenderen volledig te zijn, de belangrijkste taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van verschillende partijen inzake de rampenbestrijding en crisisbeheersing op het gebied van gas en elektriciteit.

In onderstaande figuur staan in één oogopslag de verbanden binnen en tussen de algemeen-bestuurlijke kolom en de functionele kolom.

Bestuurlijke netwerkkaart elektriciteit & gas

Bron: Bestuurlijke Netwerkkaarten Crisisbeheersing, juli 2011 (3e druk).

Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie

De minister van EL&I heeft de volgende taken en bevoegdheden:

- Monitoren leverings- en voorzieningszekerheid (art. 4a, elektriciteitswet 1998 en art. 52a Gaswet)
- Aanbesteding productiecapaciteit (igv elektriciteit, art. 9a, elektriciteitswet)
- Het opvragen van inlichtingen aan een producent, leverancier, handelaar, Netbeheerder, elektriciteitsbeurs, gasbeurs of afnemer (art. 78 elektriciteitswet 1998, art.34 Gaswet);
- Bij taakverwaarlozing opdracht geven aan Netbeheerder om een voorziening te treffen (art.13 elektriciteitswet 1998, art.5 Gaswet);
- In geval van Buitengewone omstandigheden kan gebruik gemaakt worden van prioritering (verdeling van schaarste) (Distributiewet (noodwetgeving)).

- Indien een incident op het gebied van gas en/of elektriciteit een bovenregionale uitstraling heeft, kan opgeschaald worden naar een hoger bestuursniveau; in dit geval is dan het ministerie van EL&I het verantwoordelijke ministerie. Tussen de Netbeheerders en het ministerie van EL&I zijn afspraken gemaakt in welke gevallen storingen gemeld worden. Deze afspraken vallen buiten dit Convenant.

Rijksheren

- De rijksheren van EL&I (economische commissaris) wordt net als de andere rijksheren gerekend tot de zogeheten crisispartners van de Veiligheidsregio's en wordt betrokken bij de planvorming en het RBT.
- De rijksheren van EL&I treedt op namens en voor het bedrijfsleven in de regio, maar niet voor de vitale sectoren, dus vervult geen rol ten aanzien van elektriciteit en gas.

Minister van Veiligheid en Justitie (V&J)

De minister van V&J is verantwoordelijk voor de afstemming van de orde- en veiligheidsmaatregelen op landelijk niveau.

Veiligheidsregio

Veiligheidsregio's zijn verantwoordelijk voor het maken van afspraken met haar crisispartners, waaronder Netbeheerders, over de samenwerking ter voorbereiding op en bestrijding van een incident of ramp (Wet Veiligheidsregio's - Memorie van Toelichting, Tweede Kamer, vergaderjaar 2006–2007, 31 117, nr. 3, p. 37, en Wet Veiligheidsregio's - Nota naar aanleiding van het verslag, Tweede Kamer, 20 mei 2008);

Politie

De Politie is verantwoordelijk voor de bewaking en beveiliging van vitale infrastructuur, in het kader van openbare orde en veiligheid. Hierover maakt de Politie afspraken met de beheerders van vitale objecten. Op basis van het Alerteringssysteem Terrorisembestrijding (ATb) worden vanuit zowel de Politie als vanuit de beheerder veiligheidsmaatregelen genomen.

Netbeheerder

De Netbeheerders (zowel de regionale Netbeheerders als de landelijke Netbeheerders) hebben de volgende taken en bevoegdheden:

- Het registreren van Storingen (Elektriciteitswet 1998, Gaswet en MR Kwaliteit ⁴);
- Taken en verplichtingen t.a.v. het door hem beheerde net, waaronder het herstellen van het net na een onderbreking (art. 16 Elektriciteitswet 1998, art. 10 Gaswet en MR Kwaliteit);
- Onderling samenwerken/informereren (Elektriciteitswet 1998, Gaswet en samenwerkingsregeling);
- Het treffen van maatregelen bij onvoorziene situaties (samenwerkingsregeling, Netcode en aansluit- en transportvoorwaarden gas);
- Indien een onderbreking leidt tot problemen van openbare orde en veiligheid het verstrekken van informatie omtrent een onderbreking aan het lokale gezag (Wet rampen en zware ongevallen);
- De taken en bevoegdheden van de Netbeheerder zijn gerelateerd aan het net. De Netbeheerder heeft geen taak om afnemers te voorzien van elektriciteit/gas anders dan middels zijn net.

⁴ Ministeriële Regeling kwaliteitsaspecten netbeheer elektriciteit en gas.

- Als dit technisch mogelijk is, is voor het af- en aanschakelen van afnemers een prioriteitsvolgorde voorgeschreven, welke verder is uitgewerkt in bescherm- en herstelplannen:
 - a. openbare orde en veiligheid, volksgezondheid;
 - b. kritische processen industrie, nuts- en basisvoorzieningen;
 - c. overige industrie, openbare gebouwen, bedrijven en consumenten. (MR tariefstructuren en voorwaarden)
- Het in stand houden van de elektriciteitsvoorziening en het voorkomen van grote schade aan het net of de elektrotechnische infrastructuur en van uitbreiding van de stroomstoring staan echter altijd voorop.

Landelijke Netbeheerder Elektriciteit

De beheerder van het landelijke elektriciteitsnet heeft naast de bovengenoemde taken en bevoegdheden, de volgende taken en bevoegdheden:

- Het treffen van maatregelen ter handhaving van de energiebalans met de volgende volgorde: inzet regelvermogen, inzet reservevermogen, inzet noodvermogen, oproep aan producenten nog niet beschikbaar gesteld vermogen in te zetten en zo nodig het geven van opdrachten daartoe, inzet van gedoogvermogen, afschakelen van afnemers en het ter zake geven van opdrachten aan netbeheerders, geheel of gedeeltelijk annuleren van exporten (Elektriciteitswet 1998, Ministeriële regeling tariefstructuren, systeemcode).

Landelijke Netbeheerder Gas

De beheerder van het landelijke gasnet heeft naast de bovengenoemde taken en bevoegdheden, de volgende taken en bevoegdheden:

- Het in evenwicht houden van het landelijk gastransportnet (Gaswet, MR tariefstructuren, code wettelijke taken LNB van algemeen belang).

Opschaling van regionaal naar landelijke niveau

- Een lokale of regionale crisis wordt in de meeste gevallen opgevangen door de op dat niveau opererende overheden (gemeente of Veiligheidsregio) en organisaties. Afhankelijk van aard en omvang van het incident kunnen op dat niveau meerdere organisaties worden ingezet (horizontale opschaling). Indien een crisis een bovenregionale uitstraling heeft komt een hoger bestuursniveau in beeld (verticale opschaling).
- Op Rijksniveau is ieder ministerie zelf verantwoordelijk voor de te nemen crisisbeheersingsmaatregelen (preparatie, respons en herstel) op het eigen beleidsterrein. Ieder ministerie is eveneens verantwoordelijk voor het stellen van kaders voor de crisisbeheersingsmaatregelen te nemen door de vitale bedrijven, instellingen en objecten, voor zover deze entiteiten onder zijn verantwoordelijkheid vallen.
- Indien gewenst kan een liaison van TenneT of Gasunie plaatsnemen in het EL&I-crisisteam, maar advies vanuit de Netbeheerder kan ook op afstand worden ingebracht in het EL&I-crisisteam. EL&I brengt het in de landelijke overlegstructuren.

Bijlage 2: Meldingscriteria en veiligheidsrichtlijnen

Meldings- en alarmeringscriteria incident of calamiteit

De regionale Netbeheerder informeert de Veiligheidsregio bij incidenten m.b.t.:

- Elektriciteit: Bij uitval/verstoring van de elektriciteitsvoorziening in het middenspanningsnet (MS tot 25kV) of hoogspanningsnet (HS > 25kV) met een verwachte duur van meer dan 15 minuten, zo mogelijk met opgave van het getroffen gebied.
- Gas: Bij uitval/verstoring van de gasvoorziening die gepaard gaat met brand of explosie, of met een dreiging van een explosie.

Meldingscriteria bij substantiële niet-beschikbaarheid

Tijdens de reguliere bedrijfsvoering binnen de Elektriciteit- of Gasnetten kan er sprake zijn van een langdurig verminderde beschikbaarheid van reserve capaciteit. Hoewel niet direct van invloed op de energievoorziening kan deze verminderde beschikbaarheid in combinatie met een gelijktijdige storing tot zeer grote maatschappelijke effecten leiden.

Als de regionale Netbeheerder een dergelijke exceptionele situatie onderkent, zal zij ter preparatie van hulpdiensten en vitale/gevoelige grote afnemers deze situatie melden aan de Veiligheidsregio.

Landelijke veiligheidsprotocollen en richtlijnen

Voor het blussen van branden in de nabijheid van hoogspanningslijnen hanteren de betrokken Netbeheerders het "algemeen protocol inzet brandweer bij calamiteiten nabij hoogspanningslijnen" Dit protocol is in samenwerking met Netbeheerders opgesteld door het NIFV/NIBRA .

Voor het veilig werken in de nabijheid van aardgasbuisleidingen hanteren de betrokken Netbeheerders de "Handreiking buisleidingincidenten" uitgegeven door het ministerie van Veiligheid en Justitie.